Hvorfor skriver vi?

LÆRKE MALMBAK, FORFATTER OG SKRIVEUNDERVISER PÅ FORFATTERSKOLEN FOR UNGE

Unge samles hos Forfatterskolen for unge for at finde ind til skriften, sig selv og hinanden. Dette er en introduktion til Forfatterskolens arbejde og til de 13 tekster, der fletter sig ind gennem hele tidsskriftet, skrevet af unge på en sommercamp.

En mandag morgen i starten af august sad jeg alene og en anelse nervøs i et køligt klasselokale på en spejderlejr i Odsherred. Ind ad døren begyndte det at dryppe med forsagte unge. De tog plads i hesteskoopstillingen og gav sig til at nulre ved noget, en kuglepen, en neglerod. I alt 16 unge mellem 11 og 17 år fyldte på få minutter bordene op.

Vi var samlet der i klasselokalet, fordi de unge var mine elever, og jeg deres skriveunderviser. Sammen var vi taget på Forfatterskolen for unges årlige sommercamp, hvor mere end 50 unge gennem fem sommerdage bor under samme tag, spiser, bader, sover, hygger og er samlet om det, de elsker højt, måske allermest: at skrive.

I alt fire skrivehold ledt an af hver sin professionelle forfatter skulle gennem dagene dykke ned i tekstarbejdet på forskellig vis. På mit hold var overskriften for ugens undervisning 'Plot – Ingen adgang!' Jeg ville have de unge til at skrive tekster, som dyrkede øjeblikkets betydninger og naturens ofte oversete værdi.

Gennem ugen på spejderlejren så jeg det ske. Jeg har efterhånden set det ske mange gange, og alligevel bliver jeg hver eneste gang overrasket over, hvor kraftfuldt det kommer: De unge, der finder ind til noget i skriften, som forbinder dem med andre, og som til sidst også ofte lykkes med at skabe en bund inden i sig selv. En identitet, man kan finde fodfæste ved, når verden hvirvler.

Skriften styrker unge i livet

På Forfatterskolen for unge har vi i mere end 18 år drevet kreative skrivehold for unge i en række kommuner i Midt- og Vestsjælland. Skrivehold, som man kan gå på i sin fritid, ligesom man går til fodbold og svømning. Mere end tusinde unge har udforsket og udviklet deres skrift, guidet af vores professionelle forfattere. Rigtigt mange har taget skriften med sig videre i livet. Flere er udgivne forfattere i dag. Andre holder skriften hos sig som en livsven.

At kreativ skrivning kan gøre en forskel, særligt i et ungt menneskes bløde og nogle gange porøse sind, er ikke bare noget, vi på Forfatterskolen igen og igen har mærket i praksis. Det er også noget, forskningen peger på. På Nationalt Center for Kunst og Mental Sundhed i København, hvor man udvikler og undersøger rammerne for kreative skrivegruppeforløb til folk med psykiske sårbarheder, viser følgeforskning, at mange deltagere oplever mere håb, større forbundethed med andre, mere positiv identitetsfølelse og selvtillid samt en forbedret evne til at sætte ord på følelser og agere i eget liv, når de har gået i en skrivegruppe (Bundesen et al., 2024).

Den erfaring, tillagt vores eget møde med så mange unge, der vokser under skriften, har for nylig ført til, at vi i Forfatterskolen for unge har indledt et samarbejde med centret om at udvikle skrivegruppetilbud særligt rettet mod unge med mistrivsel og skolevægring. Vi håber, at det på sigt er et tilbud, som kommer til at nå ud til mange flere unge end dem, vi allerede møder i dag.

Øvelsen: Skriv breve fra og til naturen

I klasselokalet på spejderlejren var der helt sikkert også nogle, som bar på et særligt sårbart sind. Og der var det modsatte. I virkeligheden spillede det ikke den store rolle, for i løbet af dagene og i takt med de skriveøvelser, vi lavede, blev forskellighederne udviskede, gruppen fandt hinanden i rummet, og alle fandt i hvert fald én, de tog under armen, når de gik udenfor.

På den tredje dag bad jeg mine elever lave en øvelse, hvor de skulle skrive breve til og fra en natur, der opfører sig anderledes, end den plejer. Jeg lagde selv ud med at læse et brev højt, skrevet på vegne af en bekymret eg. Herefter skulle de unge vælge, hvem de ville svare i form af, bare det var ikke-menneskeligt. Resultatet blev til en omsorgsfuld samtale mellem væsner, planter og elementer. Teksterne samlede vi i en antologi, som eleverne gav titlen *Beskeder fra det uvigtige* og læste modigt højt af foran forældre og søskende på hentedagen. Det er den brevveksling, I finder gennem tidsskriftet.

At finde 'sit folk'

Et par dage efter jeg kom hjem, tikkede en mail ind fra en mor til en af de unge. Det er den slags beskeder, der kan få mig til at tænke, at jeg vil ønske, endnu flere havde mulighed for at gå på kreative skrivehold; at vi som voksne gør noget rigtigt, når vi deler ud af vores egen glæde ved litteraturen og lukker de unge ind på en måde, der tager dem seriøst i skriften. I mailen stod:

> Jeg afleverede et utrolig mut barn, som sad med benene oppe under sig i et hjørne og hentede et barn, der havde åbnet sig i både krop og sind. På vej hjem fortalte hun om alle de ting, hun og de andre piger havde til fælles, og de planer de havde nået at lave på bare en enkelt uge. Hun havde fundet "sit folk" og opdaget, at der var andre mennesker i verden, ud over de 2-3 piger på skolen hun føler sig forstået af, og som deler hendes glæde ved ord og fortællinger.

Reference

Bundesen, B., Brestisson, J. T., Llambías, P., & Rosenbaum, B. (red.). (2024). *Kunsten at komme sig. REWRITALIZE – Skrivegrupper i psykiatrien.* Klim.

Egen

Lærke Malmbak, Forfatterskolen for unge

Søstre og brødre

Noget er begyndt at pible i mig. Det er en ny fornemmelse. Det er ikke en piblen fra jer mus og myrer, fugle og biller, der så længe og så godt har leget mellem mine rødder, under min bark og i mine grene. Det er en anden piblen. En uro. En fornemmelse af, at noget er ved at forandres. Nogle gange tørster jeg så frygteligt. Andre gange er regnen faldet så længe, at jeg frygter, mine rødder slipper den bløde jord. Mærker I det også?

Fortæl mig

Jeres Eg.

Regnen

Vilde Hjort Rylander, Forfatterskolen for unge

Kære Eg,

Min forståelse er stor, jeg er også selv begyndt langsomt at falde fra hinanden.

Nogle gange føler jeg mig indespærret, sådan kan det være i dagevis. Jeg længes efter det bløde græs, dets hjemlige omfavnelse og blide strøg.

Andre gange er det som om, jeg slet ikke har kontrol over mig selv. Vandet løber ned i så tykke dråber, at jeg skal passe på, jeg ikke mister mig selv i græsset.

Jeg kan også mærke det på græsset. Det er næsten helt udtørret, og det har svært ved at imødekomme mig helt, uden at knække.

Vi kender knap nok hinanden mere, græsset og jeg. Vi, som ellers var så tætte.

Her, forleden, gled mine tårer ned langs ruden i en kold stue, og lydene fra et tændt tv overskyggede mine slags pisken.

Skybrud. Storm.

Det lyder så voldsomt.

Jeg vil slet ikke være så voldsom.

Jeg aner bare ikke, hvordan jeg skal holde sammen på mig selv mere.

Enten er jeg for tilbageholdende, og de spørger sig selv, hvor jeg mon blev af.

Eller også giver jeg for meget af mig selv og må høre deres bønner om, at jeg skal gå væk.

Din regn.

Ilden

Ivalo Sofia Ulrikke Made, Forfatterskolen for unge

Kære Eg

Jeg forstår dig. Jeg opstår på tidspunkter, jeg ikke selv styrer. Jeg danser imellem de smukke træer og skabninger. Rasere dem. Slikker hvert græsstrå, jeg kan få med op af den tørre jord, jeg selv er skyld i. Jeg er blevet ustyrlig. Tanken om, at det er mig, der skaber tørke og brande i skovene, er en forfærdelig skyldfølelse, som ikke holder sig tilbage. Men jeg kan ikke holde mine flammer væk. Solen er blevet for stærk.

Det er utopisk. Jeg savner, dengang børnene legede frit ved de høje valmuer, og jeg gav dem et bål, så de kunne riste skumfiduserne, de havde medbragt. Jeg ville ønske, jeg havde den kontrol, jeg plejede at have, at vi alle havde det. Vi må beholde håbet, Eg.

Jeres flamme.

Ps. jeg er i tusmørket og brænder for jer.

Grønlandshavet

Erik Lysholt, Forfatterskolen for unge

Kære E,

Jeg kender det godt — jeg føler også, hvordan alting omkring skifter på en dramatisk måde. Som den altid gør. Som den altid skal. Når du taler om forandring med sådan en frygt, minder jeg dig om, at dine 200 år ikke er meget, når jeg selv er tusindvis af år gammel. Da jeg var ung, havde mit land træer — nu ser jeg, at landet er is, men det også er på vej tilbage. Jeg siger ikke, at det der sker er godt, men... ingenting er fast. Du tænker måske, at krybene har skylden, men du skal ikke hade dem. Selv de, der forstår det, kan ikke gøre noget ved det.

Kærlig hilsen G.H.

Blomsterfrøet

Lisa van Amerongen, Forfatterskolen for unge

Kære Eg.

Jeg deler også din bekymring. Din piblen er for mig en udslået arm, der vifter mig væk og tilbage ad den lange vej, jeg er kommet. Jeg mærker ikke den samme tørst, som du, men på min vej mod det sted, jeg vil gøre til mit, taler jeg med så mange andre træer, at jeg føler, jeg forstår din bekymring. For den faldende regn og den varme sol frygter også jeg. Selv er jeg blot et lille blomsterfrø, og jeg vil aldrig blive så stor som en eg. Hvis ikke engang en eg kan holde imod de nye vandmængder, hvad skulle jeg så kunne gøre. Menneskene taler om, at vores broder, isen, smelter og vil slutte sig til havet. Hvis det er sandt, fortæller de at, vandstanden vil stige så meget, at vores venner på strandene også vil blive revet fra deres hjem.

Fra Blomsterfrøet

En ven af egen

Selma Tholander, Forfatterskolen for unge

Kære Eg, min gode ven

Når jeg går gennem skoven her, ser jeg de knækkede træer og grene ligge filtret sammen på jorden.

Jeg kan også se den samme uro som din forplante sig i skovens dyr. Fuglene, der kvidrer skræmte og urolige i de nøgne trækroner. Blommerne, der falder fra træerne og smatter ud på skovbunden. Jorden under mine fødder, der føles kold og bange, og skovens stemmer, som undrende og nervøse hvisker til hinanden

Vi må se, hvad fremtiden bringer os alle.

De kærligste hilsner fra en bekymret ven

Sirius

Elna Johanne Kjøllmoe, Forfatterskolen for unge

Kære Eg.

Dit råb har nået mig, og jeg kan ikke længere tie.

Jeg har set skovene blive mindre, havene blive større, dyr uden hjem, kloden blive varmere.

Det er ikke naturens normale rytme, det er en forandring, mennesket har sat fart på.

Og jeg kender det, som hjælpeløs er det svært at acceptere disse forandringer.

Men eg, du må ikke tabe modet. Vi har mistet meget gennem tiden, men nu – jeg kan se dem! Spirerne. De ved, hvad der skal til for at vende det hele op og ned. De er klar på at redde det, deres forældre har ødelagt.

Mit lys kan vise vejen, men det er mennesket, der skal ændre kursen.

Sirius

Vandet og sandet

Vera Schellerup, Forfatterskolen for unge

Kære Eg

Det er os, sand og vand. Vi skriver fra stranden. Vandet stiger og sandet forsvinder. Vores land bliver mindre og mindre,

og stranden bliver varmere og varmere, samtidig med at de forsvinder. Stranden er jo det perfekte sommer-hang out spot, men når vi nu bliver mindre, er der ikke meget at komme for. Og vi er bange for, at det bliver så slemt, at sandet kun er mudder, og vandet er et boblebad med kogende vand.

Hvis du ser det he,r må du sprede ordet ud. Vi ved godt, at vi ikke kan gøre noget, men vi synes, at skovene tæt på os burde vide det.

kh Vandet og Sandet

Havørnen

Vigga Mai Buchter, Forfatterskolen for unge

Kære eg

Jeg ser det, du mærker, og det mere, når jeg flyver og kigger ud over de store have, som langsomt opsluger landet, men samtidig ser så døde ud. Nogle steder er det helt grumset og fuldt af alger, og andre steder flyder der masser af affald i vandet. Jeg kan også se, hvordan skovene lige så stille bliver mindre, og træerne mere trætte. Jeg kan mærke, hvordan luften er blevet mere oset og varmere end ellers. Jeg ved ikke, hvad der sker, men vi må alle sammen forsøge at standse det. Jeg har sendt alle musene ind i byen for at finde ud af, hvad det er menneskene har gang i. Jeg prøvede også at få en havmåge til at samle affald op fra havet, så den kunne lægge det ind i den storby, der ikke ligger så langt herfra, så menneskene kunne rydde det op. Det fungerede dog ikke så godt, han blev kvalt i det. Så jeg satte ikke flere fugle til det job.

I, træerne, kan hjælpe med at rense luften ved at sprede frø tidligere end normalt, så der er flere små til at trække vejret, det har en lille markmus nemlig fortalt mig skulle virke.

Kærlig hilsen Havørnen

Indlandsisen

Theodor Mortensen, Forfatterskolen for unge

Min ven i syden.

Jeg forstår hvad du mener.

Mine isflager har været havene rundt, men formåede kun at fortælle mig dette, før de smeltede bort. De sagde, at der overalt på jorden er forandring i gang. Hvert et dyr, hver en plante, selv de nådesløse bjerge mærker det. Det bliver varmere. Det bliver koldere, vådere og... og jeg tror også, jeg mærker det.

Men jeg har en plan. Jeg smelter ned i saltvandet. Som en stille hævn lader jeg ferskvandet stoppe den varme havstrøm og gøre sapiens verdenen så kold som jeg. Det er i gang, og det er uundgåeligt. Jeg føler det allerede. Jeg føler det våde ferskvand på min iskolde overflade. Jeg bliver mindre for hver dag, der går.

I sidste uge smeltede en af mine yndlingsgletsjere bare bort. Jeg navngav hende Aretha. Det var så smukt, sådan som hun stod ukueligt mod vest, så man kunne se solen dykke ned bag hende og bade hende i et rødt, lyserødt og orange lys. Det var hjerteskærende, men nødvendigt at se hende vælte ned i havet og skabe så store bølger, at de dovne sæler tumlede ned i vandet.

Din kolde ven i nord, Indlandsisen

Ps. Hils mørket fra mig – her er der midnatssol for tiden.

De underjordiske væsner

Alva Berthou, Forfatterskolen for unge

Kære Eg

Vi forstår dine bekymringer til fulde. Vores muld er hård som klipperne selv, og andre gange så blød og smuldrende, at vores ly falder sammen. Vores folk er skræmte.

Vi har overhørt de nyankomne, de er tankeløse og forstår ikke det, der foregår foran dem.

De forstår ikke, at det er dem – dem som varmer, dem som regner, og dem som ødelægger. Men de kan mærke det, de ved at noget er forkert, helt galt.

Lige så vel som vi, vi væsner og børn af naturen, vi som kom først, vi som ved, og vi som kan se det ske, vi som er ældst.

Vi kan mærke det i vores indre, den samme uro og prikkende fornemmelse, som vi alle deler. Men mist ikke modet, vores kære eg, håbet vil komme, og de nyankomne vil finde deres fornuft.

Hilsner fra De underjordiske væsner

Svampen

Isolda Requena Kerndrup, Forfatterskolen for unge

Kære Eg

Jeg mærker det også. Jeg kan også mærke en overvældende træthed. Frygten for, at trætheden oversvømmer mig, gør mig utilpas. Jorden er ikke det, som den plejer at være. Jeg kan også mærke det i de andre. Det er, som om en tung sky har lagt sig over os. Det er, som om jorden også er blevet ramt af et eller andet, som gør os alle trætte. Himlen, havet, dyrene, planterne, og så mange andre levende skabninger. Men prøv at holde håbet oppe. Måske skal det hele nok løses.

Kærlig hilsen Svampen

Grannålen

Nynne Lodsgaard, Forfatterskolen for unge

Kære Eg.

Jeg ser det hele, jeg ser, hvordan varmen sniger sig ind på os bagfra, og jeg ser til, når den heftige regn skyller hen over skoven. Men jeg mærker det også fysisk. Når der er gået et par dage uden regn, begynder min lille, spinkle krop at tørre ind. Det strammer, og jeg føler mig dehydreret. Vi nåle er så småt ved at falde, en ad gangen vil vi dumpe ned på den tørre skovbund, hvor regnen snart oversvømmer os. Jeg prøver at forhindre forandringerne, men selv når jeg sidder på min gode gamle plads højt oppe i den ældste rødgran, har jeg ikke set alt. For jeg vil nok aldrig kunne se andet end skoven. Jeg har kun hørt beretningerne fra fuglenes stille sang. Som i sidste uge, hvor en rødkælk satte sig på min gren og fortalte om al forvirringen, og dagen forinden havde også havørnen været forbi. Den fortalte mig om havnene. Måske bør vi bare fortsætte med det, vi altid har gjort, selv når vores verden forandres. Om så jeg bliver heroppe eller lige så stille daler ned i skovbunden og flyder med strømmen til et andet sted.

Kærligst Grannålen